

A demokratikus közvéleményt támogató jogintézmények

A tananyag alapjául szolgáló kutatás
a TÁMOP-4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program
című kiemelt projekt keretében zajlott; a projekt az Európai Unió
támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával
valósul meg. (Magyary Zoltán Posztdoktori Ösztöndíj.)

Dr. Smuk Péter,
egyetemi docens

A demokratikus közvélemény támogatása

- **Állami intézményvédelmi kötelezettség**
- **Érdemi demokratikus viták számára biztosítson**
 - kommunikációs mezőt
 - információt
 - védelmet
 - pluralizmust
- **Nem csak médiajogi intézmények:**
 - információszabadság
 - parlamenti nyilvánosság
 - választási kampányszabályozás

A politikai diskurzusok alkotmányjogi szerkezete

	Alapjogok	Tilalmak (keretek)	Állami intézményvédelem
Média	szólásszabadság lapalapítás infószabadság tájékoztatáshoz való jog közszerplők bírálhatósága újságírói jogok (régi-új média)	emberi méltóság minősített adat közérdek (<i>köznnyugalom, stb.</i>) a demokratikus rendszer védelme	médiapluralizmus közszolgálati tartalom tartalom szabályozás infószabadság
Kampány	szabad pártalapítás passzív választójog (jelölés) esélyegyenlőség információterjesztés kampányolás	választás szabadsága önkéntesség mások jogai (hazudozás helyreigazítása)	finanszírozás jelöltek adatai kampányfelületek (hozzáférés)
Parlament	képviselői jogok (beszédjog, kérdézési jogok) kisebbségvédelem	parlament/eljárás méltósága mások jogai	házsabályi keretek beszédidő beszámolás-ellenőrzés nyilvánosság, infószabadság

Információs jogok szabályozása

■ Alaptv. VI. cikk

- (2) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.
- (3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.

■ 2011. évi CXII. tv. az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról

■ 2009. évi CLV. tv. a minősített adat védelméről

■ Velencei Bizottság - CDL-AD(2012)023

■ Közérdekű adatok megismerése és terjesztése

- Demokratikus közvélemény támogatása
- Transzparencia = korlátozott államhatalom

Közérdekű adatok

- **közérdekű adat:** az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, egyéb közfeladatot ellátó szerv/személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, [...]
 - különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat
- **közérdekből nyilvános adat:** a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismer-hetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli
- **Közérdekű adat megismerése**
 - adatigénylés (28-31.§)
 - közzététel (32-33.§, I. sz. melléklet: közzétételi listák)

Közérdekű adat megismerésének korlátai (27. §)

- A minősített adat: 2009. évi CLV. törvény
- A megismeréséhez való jogot törvény korlátozhatja:
 - honvédelmi, nemzetbiztonsági érdekből; bűncselekmények üldözése vagy megelőzése érdekében; környezet- vagy természetvédelmi érdekből; központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből; külügyi kapcsolatokra, nki szervezetekkel való kapcsolatokra tekintettel; bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel; a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra tekintettel
- Az üzleti titok megismerésére a PTK irányadó (2:46-47.§)
- A döntés megalapozását szolgáló adat 10 évig nem nyilvános *[az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné]*

■ Jogesetek

- AB-beadvány nyilvánossága (Hende-ügy) — Id. még TASZ v Hungary
- Alkotmány-tervezet nyilvánossága (Petrétei)
- ügynökügyek
- Médiahatóság szerződesei, a koncessziós díj csökkentése (2012)

Kampányszabályozás

- Jelöltek támogatása, pártfinanszírozás
- Jelöltek adatai
- Politikai hirdetések
 - fizetett
 - ingyenes
- Média a kampányban, európai elvárások:
 - Recommendation CM/Rec(2007)15 of the Committee of Ministers to member states on measures concerning media coverage of election campaigns

Kampányszabályozás 2

■ Politikai hirdetések, Alaptörvény IX. cikk (3) bekezdés

- 4. módosítás után: A demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges megfelelő tájékoztatás, valamint az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül közölhető. Az országgyűlési képviselők általános választásán országos listát, illetve az európai parlamenti képviselők választásán listát állító jelölő szervezetek által és érdekében, az országgyűlési képviselők és az európai parlamenti képviselők választását megelőzően, kampányidőszakban politikai reklám — sarkalatos törvényben meghatározottak szerint — kizárólag közszolgálati médiaszolgáltatások útján, egyenlő feltételek mellett tehető közzé.
- 5. módosítás után: A demokratikus közvélemény kialakulásához választási kampányidőszakban szükséges megfelelő tájékoztatás érdekében politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül, az esélyegyenlőséget biztosító, sarkalatos törvényben meghatározott feltételek mellett közölhető.

Kampány támogatása

- Jelöltek támogatása (2013. évi LXXXVII. tv.)
 - Az országgyűlési képviselők általános és időközi választásán minden egyéni választókerületi képviselőjelölt (a továbbiakban: jelölt) egymillió forint összegű, a központi költségvetésből juttatott támogatásra jogosult.
 - Országos listát állító pártok további támogatása
- Ingyenes műsoridő
 - Ve.147. és 147/A–147/F.§
 - közmédia: 600 perc, NVB osztja fel

Parlamenti viták és a közvélemény

- A parlamenti viták és a közvélemény összekapcsolása
 - legitimációs érdek
 - információszabadság is támogatja
- Ülésezés nyilvánossága
 - RES. 1142 (1997) on parliaments and the media
 - belépés a parlamentbe, újságírók munkájának segítése, közvetítések
- A képviselői jogok támogatása (ellenzék)
 - beszédjog (12/2006. (IV. 24.) AB határozat)
 - kezdeményezési jogok

Parlamenti beszédjog

- Tanácskozási jogok vagy „véleményszabadság”?
 - Érdemi részvétel biztosítása: demokratikus legitimáció (164/2011. (XII. 20.) AB határozat)
- Napirend meghatározása (politikai vita, időkeret)
- Vizsgálóbizottságok (50/2003. (XI.5.) AB határozat)
- Korlátai:
 - fegyelmi jog (eljárás, T. Ház méltósága)

Parlamenti közvetítés

- Jó vagy rossz?
 - képviselők deliberatív vitája vagy show-műsor a választóknak?
- Közvetítés zárt láncú videó-rendszeren vagy saját eszközökkel (Ogytv. 59.§)
 - az ülések képi közvetítésének célja a nézők pártatlan, kiegyensúlyozott, pontos és tényszerű tájékoztatása az Országgyűlés tevékenységéről A házelnök csak olyan helyet jelölhet ki a műsor közvetítésére vagy rögzítésére, amely nem korlátozza a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.